

Závěrečný úkol (Úkol č. 6): Vypracujte konečnou podobu výzkumného návrhu (max 5 normostran). Ten musí mít níže uvedené náležitosti:

A) Pro kvantitativní výzkum:

- 1) Výzkumné téma, problém otázka. Představení tématu výzkumu v min 1 odstavci, cílů výzkumu v dalším odstavci. **(4 body v hodnocení projektu)**
- 2) Hlavní výzkumná otázka (1) a vedlejší výzkumné otázky (maximálně 5) **(5 bodů v hodnocení projektu)**
- 3) Volba výzkumné strategie (kvalitativní nebo kvantitativní) a její zdůvodnění. **(3 body v hodnocení projektu)**
- 4) Hypotézy (jedna teoretická a minimálně tři pracovní) **(5 bodů v hodnocení projektu)**
- 5) Seznam všech používaných konceptů a jejich definice (konceptualizace) a seznam indikátorů (operacionalizace) **(6 bodů v hodnocení projektu)**
- 6) Návrh metody sběru dat, výzkumné populace a vzorku. **(3 body v hodnocení projektu)**
- 7) Úryvek z připravovaného nástroje sběru dat – z dotazníku nebo scénáře rozhovoru (minimálně deset otázek i s variantami odpovědí), případně popis designu experimentu atd. **(4 body v hodnocení projektu)**
- 8) Zamyšlení se nad možnými praktickými a etickými problémy při výzkumu (minimálně 1 odstavec) **(3 body v hodnocení projektu)**
- 9) Seznam relevantní literatury (minimálně 10 položek) dle platné citační normy. **(2 body v hodnocení projektu)**

ZÁVĚREČNÝ PROJEKT

Vážení čtenáři,

dovolte mi představit Vám můj závěrečný projekt, jehož tématem je armáda a hodnoty. V tomto projektu se zamýšlím a porovnávám rozdílné vnímání hodnot¹ u dětí z vojenských a nevojenských rodin. Vnímání hodnot bude zcela jistě jiné u dětí, jejichž rodiče jsou členy armády a u dětí, jejichž rodiče nejsou členy armády, a to právě z důvodu povahy povolání rodičů vojáků a nevojáků.

Na rodiny, v nichž alespoň jeden člen (rodič) je vojákem z povolání a tím pádem při výkonu povolání čelí každý den možné smrti, a vlastně celý svůj život se pohybuje na hranici života a smrti, je kladen zcela jiný druh obav, strachu a stresu, než na rodiny, jejichž členové nejsou členy ozbrojených sil. Tato životní situace, do níž jsou děti postaveny, se odráží v jejich vnímání hodnot.

Cílem výzkumu je dokázat, že hodnoty, očekávání od života a vnímání smrti u dětí z nearmádních rodin jsou rozdílné v porovnání s dětmi z armádních rodin, a že děti z nearmádních rodin mohou mít problémy s uznáváním autorit.

Téma výzkumu: Armáda a hodnoty

Výzkumný problém: Vliv typu rodiny na vnímání hodnot.

Hlavní výzkumná otázka: Je vnímání hodnot rozdílné u dětí z civilních a armádních rodin?

Vedlejší výzkumné otázky:

V čem je rozdílné vnímání hodnot u dětí z civilních rodin?

Neakceptují děti z nearmádních rodin autority?

Jaké skutečnosti považují děti z nearmádních rodin za důležité?

V čem je vnímání skutečnosti smrti odlišné u dětí z armádních rodin?

V čem je očekávání od života u dětí z nearmádních rodin odlišné?

Volba výzkumné strategie: Pro svůj výzkum jsem si vybrala kvantitativní výzkumnou strategii, a to proto, že jsem již dříve předpokládala, na základě zkušeností, rozdílnost vnímání

¹ „Hodnota představuje specifickou psychologickou kategorii, která tvoří poměrně stabilní trvalou strukturu osobnosti významnou pro individuální, sociální a historickou realizaci člověka. Hodnoty představují přesvědčení o dobrém nebo prospěšném, ale také o špatném nebo nežádoucím, které regulují individuální nebo skupinovou aktivitu.“¹

¹ (Cakirpaloglu, 2004 in KLÍČOVÁ, Dagmar: *Žebříček hodnot chronicky nemocných lidí*) s. 20

hodnot v armádních a nearmádních rodinách, nyní jsem si stanovila hypotézy a ty se svým výzkumem budu snažit dokázat.

Cíl výzkumu: Cílem výzkumu je dokázat, že hodnoty, očekávání od života a vnímání smrti u dětí z nearmádních rodin jsou rozdílné v porovnání s dětmi z armádních rodin, a že děti z nearmádních rodin mohou mít problémy s uznáváním autorit.

Téma výzkumu je relevantní, v prvé řadě proto, že budou posuzovány rodiny s dětmi školního věku a dále proto, že jsem měla možnost pracovat s dětmi z obou typů rodin (jak armádní, tak nearmádní) a mohu proto výzkum podpořit vlastní zkušeností.

Vycházím z hypotézy, že typ rodiny ovlivňuje hodnoty, očekávání od života a vnímání smrti u dětí. Na děti z nearmádních rodin jsou kladeny odlišné požadavky a mohou vyrůstat v prostředí, které neklade stejný důraz na rozpoznání hodnot jako prostředí armádní.

Hypotézy, s nimiž budu pracovat:

Teoretická hypotéza: Typ rodiny ovlivňuje hodnoty, očekávání od života a vnímání smrti u dětí.

Pracovní hypotézy:

Děti z nearmádních rodin mají problémy s uznáváním autority

Pro děti z armádních rodin znamená život a návrat rodiče (rodičů) z bojového nasazení více než pro děti z nearmádních rodin.

Děti z armádních rodin mají rozdílné očekávání od života.

Děti z nearmádních rodin vnímají skutečnost smrti odlišně od dětí z armádních rodin.

V čem je vnímání skutečnosti smrti odlišné u dětí z nearmádních rodin?

Konceptualizace:

1. **Uznávání autority** – „Uznávání legitimní moci.“²

2. **Život** - „Život je charakteristika rozlišující objekty ve kterých probíhají signální a sebeudržovací procesy od těch, ve kterých takové procesy neprobíhají.“³

3. **Návrat rodiče z bojového nasazení** – znovu shledání s rodičem, který se účastnil „pohybu ozbrojených sil a jejich logistické podpory.“⁴

4. **Očekávání od života** - to, čeho předpokládáme, že dosáhneme., „Každý má právo na životní úroveň přiměřenou zdraví, jeho blahobyt, blahobyt jeho rodiny. To zahrnuje:

² STŘELEČ, STANISLAV. *Studie z teorie a metodiky výchovy*. s. 83

³ Sedm pilířů života. Dostupné z: <http://akademon.cz/source/pil.htm> . [Navštíveno dne 6.10.2010].

⁴ Deployment – Military deployment – Dostupný z : <http://en.wikipedia.org/wiki/Deployment>. [Navštíveno dne 6.10.2010].

potravin, oblečení, bydlení, lékařskou péči a nezbytné sociální služby. Má právo na zabezpečení v případě nezaměstnanosti, v nemoci, zdravotního postižení, ovdovění, ve stáří nebo v ostatních případech ztráty obživy v důsledku okolností nezávislých na jeho vůli.“⁵

5. **Vnímání skutečnosti smrti** - „Smrt, úmrtí, skon, latinsky exitus, je (z biologického a lékařského hlediska) zastavení životních funkcí v organismu spojené s nevratnými změnami, které obnovení životních funkcí znemožňují.“⁶

6. **Armádní rodina** – rodina, ve které je alespoň jeden rodič vojákem z povolání

7. **Civilní (nearmádní) rodina** – rodina, ve které ani jeden z rodičů není vojákem z povolání

8. **Vnímání** - „Vnímání neboli percepce lze definovat jako organizaci a interpretaci sensorických informací.“⁷

9. **Hodnoty** – „Hodnota představuje specifickou psychologickou kategorii, která tvoří poměrně stabilní trvalou strukturu osobnosti významnou pro individuální, sociální a historickou realizaci člověka. Hodnoty představují přesvědčení o dobrém nebo prospěšném, ale také o špatném nebo nežádoucím, které regulují individuální nebo skupinovou aktivitu.“⁸

Armádní hodnoty⁹ – hodnoty důležité v armádních rodinách.

Těmi jsou podle Dannata¹⁰: Nesobecký závazek, odvaha, disciplína, bezúhonnost, věrnost a respekt pro druhé.

Armádní standardy – standardy, kterými se řídí vojáci z povolání

Těmi jsou podle Dannata: respekt před zákonem, vhodné chování a absolutní profesionalita.

Seznam indikátorů:

Operacionalizace¹¹

1. Byl/a jsi někdy výchovně potrestána? Jak?
2. Žijí tvoji rodiče? Máš sourozence?
3. Byli Tvoji rodiče, (nebo alespoň jeden rodič) nasazeni v boji? Zemřel/i Ti rodič/e při výkonu služby jako člen/ové armády ČR?

⁵ Life expectations – Dostupný z :

http://findarticles.com/p/articles/mi_m1309/is_4_35/ai_54823731/. [Navštíveno dne 6.10.2010].

⁶ Smrt. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Smrt>. [Navštíveno dne 6.10.2010].

⁷ PLHÁKOVÁ, ALENA. *Učebnice obecné psychologie*. s. 129.

⁸ (CAKIRPALOGLU, in KLÍČOVÁ, Dagmar: *Žebříček hodnot chronicky nemocných lidí*) s. 20

⁹ Armádní hodnoty důležité v armádních rodinách.

Těmi jsou podle Dannata⁹: Nesobecký závazek, odvaha, disciplína, bezúhonnost, věrnost a respekt pro druhé.

¹⁰ DANNAT, RICHARD. *A British Soldier's Values and Standards*.

¹¹ Cílem operacionalizace je ptát se a zjišťovat tak, abychom získali takové informace, které skutečně potřebujeme zjistit. Jedná se o proces, který vede k validitě.

4. Čeho bys chtěl/a v životě dosáhnout?
5. Žijí Tvoji rodiče? Zemřel/i Ti rodič/e při výkonu povolání?
6. + 7. Jsou Tvoji rodiče,(nebo alespoň jeden rodič) členy armády ČR? Jaké vykonávají povolání?
8. Jak vnímáš, jaký máš názor na povolání rodičů? Bojíš se o ně?
9. Co je pro Tebe v životě nejdůležitější? (Vyjmenuj 3 věci.)

Metoda sběru dat:

Nejvhodnější metodou sběru dat pro můj výzkum je dotazník, protože je časově ne tak náročný, mohu tedy v relativně krátké době získat velké množství dat. Výhodou dotazníku při použití uzavřených otázek s možností odpovědi ano/ne je poměrně snadná diferenciace odpovědí.

Praktické problémy spatřuji v časové náročnosti přípravy dotazníku a rovněž v dojížděce do škol.

Nevýhodou dotazníku je poněkud neosobní přístup¹², riziko, že respondent nepochopí zadanou otázku a tím znehodnotí svoji odpověď a znemožní její vyhodnocení. Etickým problémem by mohla být snaha „odpovídat co nejlépe“ a „zalíbit se“, v důsledku čehož se respondent může dopustit lži.

Výzkumná populace:

50% žáci základních škol 7- 15 let, jejichž ani jeden rodič není profesionální voják.

50% žáci základních škol 7-15 let, jejichž alespoň jeden rodič je profesionální voják.

Vzorek: Výběr vzorku provedu prostým výběrem (losem).

Otázky dotazníku: Otázky dotazníku budou rozděleny dvou hlavních skupin (podle Dannatova rozdělení armádních hodnot a armádní standardů dále na devět podskupin. První diferenciace respondentů bude následovná:

Jsou Tvoji rodiče (nebo alespoň jeden rodič) členy armády ČR? ANO/NE

¹² Jako nejobtížnější moment výzkumu spatřuji obtíže přimět respondenty (děti) odpovídat na otázky, jestliže trpí ztrátou rodiče. Pokud rodič zemřel v důsledku nemoci, zřejmě bude jeho smrt chápána trochu rozdílněji, než pokud zemřel v boji (pro někoho „cizího“).Dítě zřejmě vnímá tuto skutečnost jako zcela nespravedlivou a absurdní. Boj vnímá jako zbytečný a tedy ztrátu milované osoby si nedokáže racionálně zdůvodnit.

1.Hodnoty

1.1 – Nezištný závazek:

Možná formulace otázek:

Jsi týmový hráč ANO/NE

Plníš si povinnosti sám/a? A/N

Čemu dáváš přednost, práci v týmu, nebo plnění povinností sám/a za sebe? Vysvětli.

1.2 – Odvaha

Čeho se nejvíce bojíš?

Ztratil/a jsi blízkou osobu (matku, otce, bratra, sestru?) A/N Odpověď ano, pokud jsi ztratil/a alespoň jednoho z rodičů. Zemřeli v práci?

Pokud se dozvíš, že tvůj kamarád šikanuje druhého, co uděláš?

1.3 – Disciplína

Jsi dochvilný/á? A/N

Kolikrát jsi v posledním týdnu přišel/přišla pozdě do školy?

Kdo uklízí tvůj pokoj?

Jak často uklízíš ty svůj pokoj?

Kolik hodin se denně učíš? (Po skončení výuky ve škole.)

1.4 – Čestnost, bezúhonnost

Jakou máš známku z chování?

Kolik jsi dostal/a za dobu své školní docházky poznámek? Napiš počet poznámek číslem.

1.6 Respekt pro druhé

Jakého jsi vyznání?

Byl/a jsi někdy v zahraničí?

2. Standardy

2.1 Respekt před zákonem

Měl/a jsi problémy se zákonem? A/N Jaké?

Bylo ti uloženo navštívit probačního úředníka? A/N

2.2. Vhodné chování

Kouříš? A/N

Pokud ano, kolik cigaret denně?

Piješ alkohol? A/N

Pokud ano, jaký? Kolik skleniček denně?

Použitá literatura:

Monografie

CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie hodnot*. Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.

DANNAT, RICHARD. *A British Soldier's Values and Standards*. Upavon, Wilts: Hoagh Design Studio, 2008. Print.

DISMAN, MIROSLAV. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. 1.vyd. Praha: Karolinum, 2007. 374 s. ISBN: 978-80-246-0139-7.

HOUTZAGER, GUSS. *Encyklopedie řecké mytologie*. 1. vyd. Praha: Zlom a Osvit, 2003. 269 s. ISBN: 80-7234-287-8

KLÍČOVÁ, Dagmar: *Žebříček hodnot chronicky nemocných lidí*). Bakalářská práce. Brno 2008, 64 s.

MORKESOVÁ, ELIŠKA. *British and American Life and Institution*. Ostrava: Imprex, 1994. 121 s. ISBN: 80-901756-2-7

PLHÁKOVÁ, ALENA. *Učebnice obecné psychologie*. Praha: Akademie věd České republiky. 1. vyd. 2004. 472 s. ISBN: 80-200-1387-3.

STŘELEČEK, STANISLAV: *Studie z teorie a metodiky výchovy*. 2. dotisk, 1. vydání. Brno: MU, 2007. 214 s. ISBN: 80-210-3687-7.

Internetové zdroje:

British Army Structure. Dostupné z: <http://www.army.mod.uk/structure/structure.aspx>.
[Navštíveno dne 6.10.2010].

Deployment – Military deployment – Dostupný z : <http://en.wikipedia.org/wiki/Deployment>.
[Navštíveno dne 6.10.2010].

Life expectations – Dostupný z :
http://findarticles.com/p/articles/mi_m1309/is_4_35/ai_54823731/.
[Navštíveno dne 6.10.2010].

Sedm pilířů života. Dostupné z: <http://akademon.cz/source/pil.htm> .
[Navštíveno dne 6.10.2010].

Smrt. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Smrt>. [Navštíveno dne 6.10.2010].